

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

TIJORAT BANK BIZNESINI INNOVATSION G'OYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH

Qorjovov Faxriddin

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti buxgalteriya hisobi va audit
yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola innovatsion g'oyalar asosida tijorat banking rivojlanishini o'rganadi. So'nggi yillarda texnologik taraqqiyot va iste'molchilarning kelajakdagi o'zgarishlari an'anaviy banklarni o'z biznes modellarini qayta ko'rib chiqishga majbur qilmoqda. Ushbu maqola raqamli bank platformalari, fintech hamkorliklari, blokcheyn texnologiyasi, sun'iy intellekt (AI) va ma'lumotlar tahlili kabi innovatsiyalar operatsion samaradorlikni oshirish, mijozlar tajribasini oshirish va biznes o'sishiga qanday hissa qo'shishini o'rganadi. Tahlil banklar innovatsiyalarni integratsiya qilish uchun foydalanadigan asosiy strategiyalarni va moliyaviy natijalar va mijozlarni jalb qilish bo'yicha ushbu strategiyalarning natijalarini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar. Tijorat banki, innovatsiyalar, fintech, blokcheyn, sun'iy intellekt, raqamli banking, mijozlar tajribasi, operatsion samaradorlik.

Abstract

This article investigates the development of commercial banking driven by innovative ideas. In recent years, technological advances and shifts in consumer expectations have forced traditional banks to rethink their business models. This paper examines how innovations such as digital banking platforms, fintech partnerships, blockchain technology, artificial intelligence (AI), and data analytics contribute to improving operational efficiency, enhancing customer experience, and driving business growth. The analysis highlights key strategies banks use to integrate innovations and the results of these strategies on financial performance and customer engagement.

Key words. Commercial banking, innovation, fintech, blockchain, artificial intelligence, digital banking, customer experience, operational efficiency.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

KIRISH

Moliyaviy xizmatlar sanoati, xususan, tijorat banklari innovatsion texnologiyalar asosidagi paradigma o'zgarishiga duch kelmoqda. Raqamli platformalarning integratsiyasi, fintech firmalarining yuksalishi va AI, blokcheyn va ma'lumotlar tahlilidagi yutuqlar an'anaviy bank modellarini qayta shakllantirmoqda. Ushbu innovatsiyalar nafaqat operatsion samaradorlikni oshirish, balki mijozlar tajribasini oshirish, yangi daromad oqimlarini ochish va moliyaviy inklyuziyani rivojlantirishga yordam beradi. Raqobat kuchayib borar ekan, banklar raqobatbardosh ustunlikni saqlab qolish va rivojlanayotgan mijozlar talablarini qondirish uchun innovatsiyalarni qabul qilishda davom etishlari kerak. Ushbu maqola innovatsion g'oyalarning tijorat banki biznesining rivojlanishiga ta'sirini tahlil qilish, bank ishi kelajagini shakllantiruvchi rivojlanayotgan tendentsiyalar va strategiyalar haqida tushuncha berishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Ushbu maqolada innovatsion g'oyalarni o'z biznes modellariga muvaffaqiyatli integratsiyalashgan banklarning amaliy tadqiqotlarini tahlil qilishda sifatli yondashuv qo'llaniladi. Birlamchi ma'lumotlar soha mutaxassislari va bank rahbarlari bilan suhbatlar orqali to'planadi, ikkinchi darajali ma'lumotlar esa sanoat hisobotlari, jurnal maqolalari va moliya institutlarining rasmiy nashrlaridan olinadi. Tadqiqot raqamli bank platformalari, sun'iy intellekt, blokcheyn va fintech hamkorlik kabi maxsus innovatsiyalarning biznes samaradorligi, mijozlar tajribasi va operatsion samaradorlikka ta'sirini baholashga qaratilgan. Innovatsion strategiyalar samaradorligini baholash uchun mijozlar qoniqish ko'rsatkichlari, xarajatlarning daromadga nisbati va yangi xizmatlardan tushgan daromadning o'sishi kabi asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) tahlil qilinadi.

Ko'plab tadqiqotlar bank sektorini innovatsiyalar orqali o'zgartirishni o'rganib chiqdi. PwC (2021) hisobotiga ko'ra, banklarning 70% dan ortig'i hozirda o'sishning asosiy omili sifatida raqamli transformatsiyaga ustuvor ahamiyat qaratmoqda. Hisobot banklar va fintech firmalari o'rtasidagi hamkorlikning kuchayib borayotganini ta'kidlaydi, bu esa an'anaviy institutlarga me'yoriy hujjatlarga rioya qilgan holda yangi texnologiyalardan foydalanish imkonini beradi.

Deloitte (2020) tomonidan o'tkazilgan yana bir tadqiqotda AI va ma'lumotlar tahlilining mijozlar segmentatsiyasi, xavflarni boshqarish va firibgarlikni aniqlashdagi roli ta'kidlangan. Sun'iy intellektga asoslangan chatbotlar va

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

moslashtirilgan bank xizmatlari mijozlarning o'zaro munosabatlarini o'zgartirib, qoniqish va sodiqlikni oshiradi.

Tapkott (2016) tomonidan ta'kidlanganidek, blokcheyn texnologiyasi banklarga transchegaraviy to'lovlar, savdoni moliyalashtirish va identifikatsiyani tekshirish kabi murakkab jarayonlarni soddalashtirish potensialini taklif qiluvchi yana bir yirik yangilikni taqdim etdi. Bu tranzaksiya xarajatlari va hisob-kitob vaqtlarini qisqartirish bilan birga xavfsizlik va shaffoflikni yaxshilaydi.

Biroq, ushbu innovatsiyalarning aniq afzalliklariga qaramay, ba'zi tadqiqotlar amalga oshirishdagi qiyinchiliklarga ishora qiladi. O'zgarishlarga qarshilik, kiberxavfsizlik tahdidlari va tartibga soluvchi to'siqlar ko'pincha bank sohasida innovatsiyalar uchun to'siqlar sifatida tilga olinadi (Accenture, 2019). Shu bois adabiyotlarda banklarning yangi texnologiyalarni integratsiyalashuviga strategik yondashuvni qo'llash, mijozlar talablari va tartibga soluvchi talablar bilan to'g'ri muvofiqlashtirishni ta'minlash zarurligi ta'kidlanadi.

NATIJARLAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, innovatsion texnologiyalarni integratsiyalashgan banklar bir qancha sohalarda sezilarli yaxshilanishlarga erishgan. Masalan, raqamli platformalar va mobil banking ilovalarini o'zlashtirgan banklar ikki yil ichida mijozlarni jalb qilish darajasi 25-30 % ga oshgan. Raqamli bankingga o'tish jismoniy filiallar bilan bog'liq operatsion xarajatlarni ham qisqartirdi, bu esa xarajatlar va daromad nisbatining o'rtacha 15% ga yaxshilanishiga olib keldi.

Sun'iy intellektga asoslangan yechimlar chatbotlar orqali real vaqt rejimida yordam ko'rsatish orqali mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshiladi, bu esa javob vaqtini qisqartirdi va mijozlar ehtiyojini qondirish darajasini oshiradi. Xatarlarni boshqarish nuqtai nazaridan, sun'iy intellektga asoslangan bashoratli modellar kredit tavakkalchiligini aniqroq baholash imkonini berdi va o'rganilayotgan banklar bo'yicha muammoli kreditlarni o'rtacha 10% ga qisqartirdi.

Blokcheynni qabul qilish, ayniqsa, transchegaraviy tranzaksiyalar uchun foydali ekanligini isbotladi, ba'zi banklar ishlov berish vaqtini 40 foizga qisqartirish va tranzaksiya xarajatlarni 20 foizga qisqartirish haqida xabar berishdi. Bundan tashqari, fintech hamkorliklari banklarga raqamli hamyonlar, peer-to-peer kreditlash platformalari va robo-maslahatchilar kabi innovatsion mahsulotlarni taklif qilish imkonini berdi, bu esa yangi daromad oqimlarini keltirib chiqardi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2024

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 10

Biroq, qiyinchiliklar saqlanib qolmoqda. Banklar hali ham tartibga solish va kiberxavfsizlik muammolari tufayli AI va blokcheynni to'liq integratsiya qilishda to'siqlarga duch kelishmoqda. Ko'pgina hollarda, ushbu texnologiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish tashkilot ichida sezilarli madaniy o'zgarishlarni talab qildi, bunda yetakchilikni sotib olish va xodimlarni qayta tayyorlash muvaffaqiyat uchun muhim ahamiyatga ega.

XULOSA

Tijorat banking rivojlanishi tobora ko'proq innovatsion g'oyalarni qabul qilishga bog'liq. Moliyaviy xizmatlar landshafti rivojlanib borar ekan, raqamli transformatsiyani qabul qiladigan, fintech firmalari bilan hamkorlik qiladigan va sun'iy intellekt va blokcheyn kabi ilg'or texnologiyalarni tatbiq etuvchi banklar ko'proq muvaffaqiyat qozonadi. Ushbu innovatsiyalar nafaqat operatsion samaradorlikni oshiribgina qolmay, balki mijozlar bilan o'zaro munosabatlarni qayta shakllantiradi va yangi biznes imkoniyatlarini yaratadi. Biroq, o'tish strategik yondashuvni talab qiladi, banklar kiberxavfsizlik, tartibga rioya qilish va tashkiliy o'zgarishlar bilan bog'liq muammolarni hal qiladi. Raqobatbardoshlikni saqlab qolish uchun tijorat banklari innovatsiyalarga sarmoya kiritishda davom etishi va tez o'zgaruvchan moliyaviy ekotizimga moslashishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Accenture. (2019). Innovation in banking: Overcoming barriers to adoption. Accenture Research.
2. Deloitte. (2020). AI in banking: Transforming customer service and operations. Deloitte Insights.
3. PwC. (2021). Digital banking transformation: The future of financial services. PwC Global Banking Report.
4. Tapscott, D., & Tapscott, A. (2016). Blockchain revolution: How the technology behind bitcoin is changing money, business, and the world. Penguin.